

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

Näringsdepartementet
Enheten för hållbar landsbygdsutveckling
n.remisser.hl@regeringskansliet.se
n.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss "För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd" (SOU 2017:1)

Övergripande synpunkter på kommitténs förslag

Länsstyrelsen i Stockholms län välkomnar betänkandet och ambitionen att skapa en sammanhållen politik med tydliga målsättningar. Denna måste bygga på långsiktiga och stabila insatser som skapar förutsättningar för långsiktiga och stabila verksamheter på landsbygden. Ur ett medborgar- och näringslivsperspektiv är det angeläget att de myndigheter som garanterar grundläggande förutsättningar för att bo, leva och verka finns närvarande i hela landet och inom rimligt avstånd såsom polis, arbetsförmedling, försäkringskassa m.fl. snarare än utlokalisering av enskilda sektorsmyndigheter.

Vi saknar några viktiga delar för en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder. Inledningsvis vill vi särskilt kommentera att flera av de presenterade förslagen är väldigt detaljerade, utan att dess bidrag till en sammanhållen landsbygdspolitik tydligt framgår. För att främja en långsiktig utveckling och en stabilitet över tid behövs i första hand insatser för att säkra att samhällets centrala funktioner och de grundläggande förutsättningarna för att leva, bo och verka – med välfärd, service och tillfredsställande infrastruktur – finns i hela landet. Länsstyrelsen välkomnar att delbetänkandet innehåller en analys av utvecklingen och tillståndet i landsbygderna, men saknar även delvis kopplingen mellan den analysen och de föreslagna åtgärderna.

Länsstyrelsen i Stockholms län instämmer i den analys som presenterades i delbetänkandet om att den regionala tillväxtpolitiken och politiken för landsbygdens utveckling och areella näringar utvecklas åt olika håll, såväl i styrning som genomförande. Mål och målgrupper är i viss utsträckning samma och en sammanhållen politik som bidrar till att de båda politikområdena kan samverka och förstärka varandra är efterfrågat. I slutbetänkandet saknar vi dock en analys av hur den regionala tillväxtpolitiken och politiken för landsbygdens utveckling bör förändras för att bättre samverka och bidra till en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder.

Länsstyrelsen anser att kommitténs förslag är väl avvägda och rätt prioriterade inom digital infrastruktur – utbyggnaden av snabbt bredband är en viktig grundläggande infrastruktur där särskilda utmaningar finns i landsbygder, vilket styrker behovet av särskilda insatser. Slutbetänkandet har emellertid ett för avgränsat fokus på glesbygder och dess behov av politik och insatser. Den tätortsnära landsbygden har på många sätt goda möjligheter till utveckling men för att potentialen ska nyttjas och utveckling komma till stånd behöver grundläggande förutsättningar garanteras av samhället även där. Det finns glesa strukturer också i tätortsdominerade län; ett sådant exempel är skärgården i Stockholms län. Här är förhållandena för boende och företag i vissa delar

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

likartade som i glesbygder i andra delar av landet vad gäller avstånd till service, marknader, kommunikationer och grundläggande infrastruktur.

Länsstyrelsen i Stockholms län noterar att analyserna och förslagen i många fall saknar perspektiv utifrån det breda spektrum av målgrupper som landsbygdsbefolkningarna utgör. Eftersom många landsbygder har stora demografiska utmaningar och deras attraktivitet har en stor betydelse för boende och potentiella inflyttande oavsett ålder, kön, sexuell läggning eller bakgrund är det viktigt att offentliga institutioner i det fortsatta arbetet på allvar vinnlägger sig om att arbeta för att erbjuda en jämställd och jämlik service.

Enligt direktiven var en utgångspunkt för kommitténs arbete de för landsbygderna mest relevanta nationella miljö kvalitetsmålen, vilket tydligare borde genomsyrat och hanterats som en utgångspunkt för de förslag som läggs fram i slutbetänkandet. Länsstyrelsen Stockholm skulle generellt sett gärna ha sett ett bredare anslag utifrån miljö kvalitetsmålen. Konsekvenserna för miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv* har exempelvis inte belysts i utredningen.

De två scenarier för utvecklingen av svenska landsbygder fram till år 2050 som presenteras i betänkandet är alltför övergripande för att vara intressanta för analysen av och förslagen till politik och åtgärder. Det framgår inte heller om scenarierna bygger på någon tidigare analys, t.ex. Långtidsutredningens analyser eller regionala analyser av landsbygden och dess framtida utveckling.

Sammanfattande ställningstaganden

I korthet gör Länsstyrelsen i Stockholms län följande ställningstaganden:

- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att genom landsbygdsdelegationer stärka samordningen av statliga verksamheter samt att förstärka landsbygdsdimensionen i den regionala tillväxtpolitiken. Länsstyrelsen bör dock själv få avgöra hur arbetet ska bedrivas och vilka myndigheter som bör samverka/samordna sig inom de tvärssektoriella frågor som är relevanta i respektive län.
- Länsstyrelsen i Stockholms län delar kommitténs uppfattning att rådande sektorsindelade system och organisation leder till viss marginalisering av landsbygdsfrågor och att en tydligare samordning med ett säkrat landsbygdsperspektiv är angeläget. Länsstyrelsen med sitt tvärssektoriella uppdrag kan här spela en roll för att verka sektorsamordnande och göra välgrundade avväganden för landsbygder inom sitt län.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

- Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker förslaget att utlokalisera 10 000 arbetstillfällen från Stockholmsregionen.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att öka förvaltningsanslagets andel av den totala finansieringen, samt att myndighetens samordningsuppdrag förtydligas i övriga myndigheters instruktioner/regleringsbrev.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget om att stärka nätverk och utveckla arbetssätt för samverkan mellan det offentliga och det civila samhället och vill framföra att det är av största vikt att även verksamma med landsbygdsutveckling på länsstyrelsenivå ingår i ett sådant nätverk.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslagen om att tydliggöra landsbygdsperspektivet för myndigheter, statliga bolag och kommittéer samt vid regeringsbeslut som kommittén föreslår, men vill tillägga att ett sådant tydliggörande kan behövas även för andra geografier varför ensidiga formuleringar om landsbygder kan bli för avgränsat.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker till stor del utredningens analys och förslag inom digital kommunikation, om än med vissa förbehåll. Vi föreslår bland annat att möjligheterna till en förändring av upphandling utreds redan under nuvarande programperiod av landsbygdsprogrammet och att redan nu börja arbeta för att digital infrastruktur ska kunna bli ett femte transportslag på sikt.
- Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker kommitténs förslag att regeringen ska ange kriterier för avgränsning och utpekande av riksintressen, men tillstyrker förslaget om att beslut om områden av riksintresse ska aktualitetsprövas minst en gång varannan mandatperiod eller vid behov.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget att regeringen bör säkerställa att reformeringen av strandskyddsbestämmelserna i landsbygder får avsedd effekt. Det kan bland annat ske inom ramen för en generell kompetenshöjning hos kommunerna i fråga om strandskyddet. Att kunna erbjuda boende i attraktiva lägen är en viktig framtidsfråga för många gles- och landsbygder.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

- Länsstyrelsen i Stockholms län är positiv till att ALMIs uppdrag om marknadskompletterande finansiering och rådgivning skulle stärkas gentemot företag i landsbygder, men avstyrker förslaget att detta skulle riktas endast till vissa kommuner med glesa och mycket glesa bygder.
- Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker kommitténs förslag om att ändra i ägaranvisningar och uppdrag till utvecklingsbolaget Saminvest AB.
- För att kartlägga insatser som behövs för att ökad innovation med särskilt fokus på företag på landsbygden anser Länsstyrelsen att det krävs en fördjupad analys av vad som behöver göras och vilken myndighet som är mest lämpad för uppdraget.
- Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker förslagen om utbildningscentra och kompetensplattformar för högre utbildning, så som de är formulerade i betänkandet. Istället anser vi att en satsning på att vidareutveckla och stötta utvecklingen av kommunala lärcentra är välkommet, hellre än att utveckla parallella system som vi ser risk för i förslagen.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget om att länsstyrelserna ges i uppdrag att redovisa landsbygdernas behov av underhåll och investeringar i transportsystem i planeringsunderlaget till länsplanerna.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker kommitténs båda förslag att ge Boverket i uppdrag att utarbeta en vägledning för hur landsbygdernas värden och utvecklingsmöjligheter ska kunna redovisas, respektive ett serviceperspektiv tillföras, iden kommunala översiktsplaneringen.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att myndighetens samordningsuppdrag förtydligas i övriga myndigheters instruktioner/regleringsbrev.
- Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att Jordbruksverket på nationell nivå får ansvar för att främja och följa upp arbetet med att nå målen för landsbygdspolitiken, men avstyrker förslaget att Jordbruksverket skulle samordna alla myndigheters arbete med de nationella målen för landsbygdspolitiken.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

2 Näringsliv och företagande

2.3.1 Tillgång till finansiellt kapital

Länsstyrelsen i Stockholms län är positiv till att ALMIs uppdrag om marknadskompletterande finansiering och rådgivning stärks gentemot företag på landsbygder, men avstyrker förslaget att detta skulle riktas endast till vissa kommuner med glesa och mycket glesa bygder. Frågan om tillgång till finansiellt kapital är av stor vikt för såväl landsbygdsföretagare som projektägare, byalag eller andra aktörer. Länsstyrelsens erfarenhet är att behovet finns i landsbygder i hela Sverige, inte bara i de geografiskt glesaste regionerna. Länsstyrelsen vill också instämna angående vikten av ett fokus på jämställdhetsintegrering och kvinnors företagande i Almis uppdrag, som kommittén tar upp.

Länsstyrelsen i Stockholms län vill även lyfta betydelsen av mindre entreprenörer, lokalföreningar och sociala företag som kan bidra till att stärka den lokala ekonomin och växa sig större – men som ofta har svårt att skaffa startkapital, ens med Almis hjälp. Ett stärkt arbete med att främja garantigivare för lokala företag och projekt som startar i mindre skala skulle därför vara välkommet, parallellt med Almis verksamhet. Ett exempel är Mikrofondernas arbete med att lämna garantier för banklån till samhällsnyttiga verksamheter.

Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker kommitténs förslag om att ändra i ägaranvisningar och uppdrag till utvecklingsbolaget Saminvest AB. Bolaget har startat sin verksamhet den 1 januari 2017 och är således i en uppstartsfas. Länsstyrelsen anser det därför vara för tidigt att rikta kritik mot dess uppdrag och verksamhet.

2.3.2 Förnyelse och innovationer

Länsstyrelsen i Stockholms län instämmer i kommitténs analys av att det finns behov av att främja förnyelse och innovation för landsbygdsföretag, däremot är det inte självklart att detta lämpligast genomförs av Vinnova, med hänvisning till deras uppdrag. För att rikta förslagen rätt anser Länsstyrelsen att det krävs en fördjupad analys av vad som behöver göras och vilken myndighet som är mest lämpad för uppdraget.

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget att EIP vidgas till fler näringar och företag i landsbygder, men vill tillägga att företagen behöver processtöd i form av lotsning rörande möjligheterna till innovationsstöd. I mindre företag är möjligheterna att avsätta personliga resurser för att delta i innovationsgrupper ofta begränsande. Ett alternativ skulle vara att stötta samarbeten där flera mindre företag ingår. Länsstyrelsen skulle kunna var en samverkanspartner för dialog med, och information till, dessa målgrupper.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

2.3.3 Omställning till en hållbar utveckling av landsbygdernas platsbundna verksamheter

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget om att stärka landsbygdsprogrammet vad gäller omställning till en fossilfri och hållbar utveckling. Länsstyrelsen anser dock att landsbygdsprogrammet, som det nu är utformat, ska ses som ett verktyg bland flera andra för att nå en fossilfri ekonomi och hållbar utveckling på landsbygden. Att göra landsbygden fossilfri fram till 2030 är en större fråga än vad ett landsbygdsprogram med dagens utformning kan åstadkomma. Landsbygdsprogrammet skulle kunna användas mer kraftfullt för en sådan omställning, men för det krävs både förändringar av regelverk och en budgetmässig förstärkning.

Länsstyrelsen i Stockholms län vill också påpeka att ett kommande landsbygdsprogram och andra ekonomiska stödprogram bör fokusera på att både stärka de befintliga företagen och stimulera till nyetablering av företag som kan bidra till en ökad inhemsk livsmedelsproduktion och förädling. Det kommer behövas förstärkning av lokal livsmedelsförädling, som t.ex. slakterier och mejerier, om transporterna ska minimeras, både från primärproduktion till förädling och från förädling till handel/konsument.

2.3.4 Näringslivspaket till kommuner med extra stora utmaningar

Länsstyrelsen i Stockholms län efterfrågar mer djupgående analys och konsekvensbeskrivningar innan konkreta förslag riktade till vissa kommuner kan anses befogat. Länsstyrelsen anser att flera av dessa frågor och utmaningar gäller även för andra landsbygder. Om tid vägs in i bedömningen av avstånd har boende och företag i Stockholms läns landsbygder, framförallt i skärgården, i vissa delar likartade utmaningar som i glesbygder i andra delar av landet. Många små- och medelstora företag i Stockholms landsbygder saknar fortfarande tillgång till snabbt bredband och har behov av liknande innovations- och exportfrämjande insatser som på andra landsbygder i landet.

2.3.5 Kunskapsutveckling om näringsliv i landsbygderna

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget om att stärka utveckling, samordning och spridning av kunskaper om landsbygder och dess utveckling men ser fördelar med att det uppdraget löses inom befintliga strukturer. Inrättandet av ett nytt centrum kan innebära onödiga administrativa kostnader. Med ny tillämpning av digital teknik bör det vara möjligt att skapa en kunskapsplattform som samordnar forskning och kunskapsutveckling som utövas på befintliga lärosäten, forskningscentra och myndigheter. Länsstyrelsen konstaterar att den samordning och spridning av landsbygdsrelevant forskning och analys som tidigare Glesbygdsverket ansvarade för delvis saknas idag, men skulle bidra till ett stärkt landsbygdsperspektiv. Befintliga forskarinstitutioner bör även få ett förtydligt och förstärkt uppdrag – och resurstilldelning – för regional- och landsbygdsekonomisk forskning.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

3 Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Länsstyrelsen i Stockholms län instämmer till stor del med utredningens analys och förslag inom digital kommunikation och transportinfrastruktur. Synpunkterna nedan avser betona viktiga aspekter som behöver ingå vid ett genomförande av förslagen, samt i de fall vi har en avvikande uppfattning.

3.1 Hela landet ska kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att det är angeläget att redan nu börja se över hur en digital infrastruktur kan organiseras och styras för en bra långsiktig utveckling och för att det ska kunna bli ett femte transportslag. Exempelvis bör marknaden för drift och underhåll av perifera bredbandsnät utredas. Bredbandsnät på avlägsen glesbygd och i skärgård riskerar att bli eftersatt och ineffektiv om driftorganisationerna är alltför centraliserade. Tillgång till lokal servicepersonal för de mest förekommande reparationsbehoven kortar ned tiden som näten är inaktiva vid fel och skapar nya arbetstillfällen.

3.1.1 Stora behov av bredbandsutbyggnad i landsbygderna

Länsstyrelsen i Stockholms län delar kommitténs synpunkt att det är viktigt för staten att säkra tillgången till bredband efter Telias nedläggning av kopparnätet, men anser att det inte är självklart att lösningen är ytterligare kravställning av Telias verksamhet. Ett alternativ kan vara att justera villkoren för det statliga stödet så att det enklare, vid behov, kan möta upp en annonserad nedläggning av kopparnätet med en utbyggnad av markförlagd kanalisation för optisk fiber.

Länsstyrelsen i Stockholms län bedömer att det inte behöver vara kostnadsbesparande för ett företag att ta över en redan påbörjad utbyggnad från ett byalag, då kostnader för nätets långsiktiga drift och förvaltning kan variera stort. Däremot finns det goda förutsättningar för företag som tar hjälp av byalagens lokala mobilisering för att skapa tillit hos slutkunden och markägare.

3.1.2 Fullborda bredbandsutbyggnaden med innovationsupphandling till 2025

Jordbruksverket föreslås i uppdrag (under punkt 2.3.4) att göra omedelbara insatser genom regionala utlysningar i de 23 kommuner som har extra stora utmaningar. Länsstyrelsen i Stockholms län anser, utifrån erfarenheter vi har, att länsstyrelserna i berörda län bör få uppdraget att genomföra utlysningarna. Detta för att skapa så smidig administration som möjligt genom att nyttja dem som redan har utarbetade kontakter och rutiner.

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget att förändra bredbandsstödet till att omfatta regional upphandling, istället för projektansökningar. Vi anser även att det bör ses över omgående om ett sådant förfarande kan införas redan i den pågående programperioden av landsbygdsprogrammet. Upphandling av koncessionsområden är en tydlig form av kompletterande insats, i enlighet med regeringens bredbandsstrategi, som kan möjliggöra att insatser riktas dit

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

utbyggnadsbehoven är som störst inom ett län. Länsstyrelsen vill understryka vikten av att upphandlingsunderlaget grundas i regionala behov för att uppnå en total utbyggnad senast år 2025. Vi ser även en risk att det uppstår ytterligare luckor i utbyggnaden om stödet likt tidigare blir beroende av att det finns lokal kapacitet att driva projekt.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att bredbandskoordinatorerna får en mer pådrivande roll; det skulle stärka koordinators uppgift att skapa samverkan mellan länsstyrelse och regionförbund.

Länsstyrelsen vill påpeka att det är väsentligt att effektivisera beslutsprocessen i bredbandsstödet, samt att regelverket för upphandling blir tillräckligt flexibelt för att flera olika inomregionala upphandlingar kan genomföras och att flera utförare kan ta del av stödet. Risken är annars att bredband på landsbygd går från ett marknadsmisslyckande till en snedvriden konkurrens där ett fåtal utförare får otillbörlig fördel.

Länsstyrelsen i Stockholms län vill även understryka vikten av att ansvarsfördelningen för bredbandsstödet ska vara tydlig mellan nationell, regional och kommunal nivå. På regional nivå anser Länsstyrelsen att arbetsfördelningen i förslaget är bra. På nationell nivå ser Länsstyrelsen att det utifrån förslaget finns en risk för en oklar administrativ hantering. Länsstyrelsen tolkar förslaget som att Jordbruksverket och Post- och telestyrelsen ges något som liknar parallella uppdrag vad gäller regelverk och uppdrag. Jordbruksverket blir fortsatt ansvarig myndighet för utformningen av stödordningen och tillhörande föreskrifter inom landsbygdsprogrammet. Av de 300 miljoner kronor som Post- och telestyrelsen föreslås erhålla för att fördela till länsstyrelserna ska styrelsen, enligt förslaget, fördela en del till sig själv, samt skriva riktlinjer med fördelningsprinciper.

3.2.1 Nationella mål och planer för politiken

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget om att länsstyrelserna ges i uppdrag att redovisa landsbygdernas behov av underhåll och investeringar i transportsystem i planeringsunderlaget till länsplanerna. Ett sådant arbete innebär dock en utökad arbetsinsats och Länsstyrelsen vill därför betona att genomförandet av förslaget kräver ökade resurser. Ett utökat landsbygdsfokus i transportplaneringen innebär också att verka för att gods- och persontransporterna stärks i skärgården.

3.2.2 Insatser för ökad tillgänglighet

Länsstyrelsen i Stockholms län har i dialog med Tillväxtanalys drivit frågan att tidsåtgång och inte avstånd i kilometer ska vara avgörande som underlag för prioritering av stöd till glesbygder i skärgård. Detta borde även tillämpas i kommitténs förslag.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

Behovet av upprustning och komplettering av länets transportsystem är stort, inte minst på landsbygden. De medel som tilldelas länsplanen i Stockholms län räcker inte för att tillgodose de behov som finns och därför är en prioritering nödvändig. Ytterligare medel till länsplanen krävs för att planen i fortsättningen ska kunna ge bidrag till förbättringar och nyinvesteringar för bland annat enskilda vägar.

4 Kompetensförsörjning

Länsstyrelsen i Stockholms län anser på en övergripande nivå att det är problematiskt att kommittén inte har tagit hänsyn till möjligheterna inom strukturfonderna. Särskilt socialfonden kan användas som ett instrument för att stärka och genomföra åtgärder i syfte att stärka regionernas tillväxt och därmed landsbygden i de aktuella regionerna.

Länsstyrelsen ser även att det finns en risk att behovet av kompetensförsörjning inom de gröna näringarna, och i synnerhet för dess stödjande funktioner i rådgivarorganisationer inte beaktas i tillräcklig omfattning. För specialproduktionsgrenar – inte minst inom ekologisk produktion samt inom trädgårdsnäringen – är det i dag stor brist på rådgivare i hela Mälardalsregionen, vilket hindrar en utveckling mot stärkt konkurrenskraft och ökad regional produktion för att möta efterfrågan.

4.3 Utbildningscentra för högre utbildning

Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker förslaget om utbildningscentra för högre utbildning. Istället anser vi att en satsning på att vidareutveckla och stötta utvecklingen av kommunala lärcentra är välkommet, hellre än att utveckla parallella system som vi ser risk för i förslagen. I de kommuner som kan komma ifråga för de föreslagna utbildningscentra finns sannolikt stora behov att även nå andra typer av utbildningar som yrkeshögskola och kommunal vuxenutbildning. Att samordna och samnyttja resurser för offentligt finansierad utbildning bör därför vara självklart och är effektivare än att bygga nya strukturer enbart för högre utbildning.

4.3.1 Kompetensplattformar som del av utbildningscentra

Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker förslaget om att riktlinjerna kompletteras med huvudsyftet att förse utbildningscentra med analyser av rekryterings och utbildningsbehov i närområdet.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

Regionalt kompetensförsörjningsarbete ska och bör riktas till flera olika aktörer. Länsstyrelsen ser det som ett ogenomtänkt förslag att utbildningscentra pekas ut som mottagare då flera regionala organisationer, företag, utbildningsanordnare är berörda av det arbete som görs. Dessutom är förslaget att förse utbildningscentra med analyser av rekryterings- och utbildningsbehov för närområdet oklart i vad som avses och på vilken nivå det ska göras. Länsstyrelsen i Stockholms län har, liksom regionala aktörer i andra delar av landet, erfarenheter av att ta fram prognoser och analyser på 10 års sikt. Dessa prognoser är resurskrävande både personellt och finansiellt. Erfarenheter av dessa är dessutom att det krävs en stor population för att kunna genomföra prognoserna. Länsstyrelsen vill istället peka på Arbetsförmedlingens resurser och arbete med att ta fram prognoser på kortare sikt. Det är ett arbete som redan idag kompletterar kompetensplattformarnas arbete i regionerna/länen men som kanske inte får den spridning som förtjänas.

4.3.2 Kunskapslyftet som del av utbildningscentra

Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker förslaget som det är utformat i betänkandet. Det är välkommet att samordna olika utbildningar inom ramen för regeringens kunskapslyft och nyttja befintliga strukturer. Som tidigare påpekats (under punkt 4.3) bör insatser baserat på ett helhetsperspektiv och befintliga strukturer bör användas och stärkas. Regional spridning av utbildningsplatser styrs av förordning (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Kommitténs förslag anses därför inte vara genomtänkt.

4.4 Fler med högre utbildning i kommuner med extra stora utmaningar

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att förslaget är intressant, men att det bör utredas ur fler perspektiv. Många kommuner i Sverige, oavsett geografiskt läge, har svåra utmaningar inom olika branscher och specifika yrken. Det är därför mer relevant att se både till geografisk placering och bristyrken i de relevanta kommunerna. Nära hälften av kommunerna i Stockholms län har landsbygdskaraktär utanför tätorterna. Andelen utbildade förskolelärare är lägst i länet i relation till andelen barn inom förskolan. Ett förslag att minska studieskulder för att öka attraktivitet och möjliggöra rekrytering bör därför inte enbart relateras till ett fåtal landsbygdskommuner utan bör ses i ett större perspektiv.

5 Samhällsplanering och bostadsbyggande

5.1 Landsbygderna i den kommunala översiktsplaneringen

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker kommitténs förslag att ge Boverket i uppdrag att utarbeta en vägledning för hur landsbygdernas värden och utvecklingsmöjligheter ska kunna redovisas inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

Länsstyrelsen i Stockholms län ser att detaljplaneringen underlättas i de fall kommunerna har en aktuell översiktsplan med tydliga ställningstaganden. Det är också betydelsefullt att i ett tidigt skede av planprocessen hantera eventuella konflikter mellan kommunens utbyggnadsförslag och de intressen staten ska ha ett avgörande inflytande över enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelsen anser dock att kommitténs formulering *”när kommunerna har antagit översiktsplaner med denna inriktning begränsas länsstyrelsernas möjligheter att ytterligare påverka kommunens planarbete och tillståndsgivning”* är olycklig. Dels därför att kommittén inte närmare redogör för vilka problem de har sett med länsstyrelsens roll i planeringsprocessen, dels därför att påståendet inte är korrekt i sak. Länsstyrelsen har ansvar att även i detaljplaneprocessen bevaka riksintressen, miljökvalitetsnormer, mellankommunala intressen, strandskydd och hälsoskydds- eller säkerhetsintressen. Även om dessa frågor har diskuterats i översiktsplaneskedet kan det finnas behov av att ge ytterligare synpunkter i detaljplaneskedet när utbyggnadsförslaget har konkretiserats.

5.1.1 Riksintressen påverkar

Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker kommitténs förslag att regeringen ska ange kriterier för avgränsning och utpekande av riksintressen. Länsstyrelsen instämmer däremot i att sektorsmyndigheterna ska ha i uppgift att göra en kontinuerlig översyn av riksintressenas aktualitet.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att systemet riskerar att bli mindre flexibelt om regeringen ska besluta om kriterier för områden av riksintressen. Processen för att uppdatera kriterierna utifrån förändrade behov kommer att vara tidskrävande.

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget om att beslut om områden av riksintresse ska aktualitetsprövas minst en gång varannan mandatperiod eller vid behov. Detta eftersom vi ser brister i hur beslut om utpekande av områden av riksintresse med tillhörande värdebeskrivningar hålls aktuella av sektorsmyndigheterna idag. Det behöver dock förtydligas vad som ska göras under aktualitetsprövningen, exempelvis hur djupgående en översyn bör vara. Förutsättningarna varierar för att genomföra en översyn för olika typer av riksintressen beroende på hur många områden som berörs.

5.1.2 Enklare att bygga i strandnära lägen

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget att regeringen bör säkerställa att reformeringen av strandskyddsbestämmelserna i landsbygder får avsedd effekt. Att kunna erbjuda boende i attraktiva lägen är en viktig framtidsfråga för många gles- och landsbygder.

5.1.3 Översyn av vatten- och avloppslagstiftningen

Länsstyrelsen i Stockholms län delar kommitténs uppfattning att det kan finnas behov av en översyn av VA-lagstiftningen. Vi delar dock inte SKL:s bild att den nuvarande regleringen är ”ett betydande hinder” för ökat bostadsbyggande eller för att fler avlopp på landsbygden åtgärdas. För Stockholms län har frågor kring finansiering, kompetensförsörjning och tillgång till entreprenörer större betydelse.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

Vi delar kommitténs uppfattning att tillgång till vatten och avlopp är en förutsättning för att kunna bygga ut och omvandla fritidshus till permanentbostäder.

5.2 Ett ökat behov av bostäder

Länsstyrelsen i Stockholms län instämmer i att det finns ett stort behov av att främja boende och byggande i landsbygder. Begränsade detaljplanekrav, förkortade tidsfrister för länsstyrelsernas planprövning och förenklade kontroller (med mera) kan dock innebära att kommuner och andra aktörer som planerar inte får tillgång till den kompetens och det stöd som är nödvändigt och att det därmed skapas onödiga problem som skjuts på framtiden.

6 Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

6.2.1 Statlig vägledning till kommunernas arbete med lokal serviceutveckling

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker kommitténs förslag att Boverket ska ges i uppdrag att utarbeta en nationell vägledning till kommunerna om hur ett serviceperspektiv kan tillföras den kommunala översiktsplaneringen.

6.5 En kulturpolitik för hela landet

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att regionala kulturinstitutioner, som länssteatrar, länsmusik och läns museer, bör främjas att vara aktiva. Detta så att människor i landsbygderna ska ha möjlighet att ta större del av kvalificerade kulturupplevelser genom bland annat digitaliserade föreställningar och utställningar. Vanligen har de regionala kulturinstitutionerna av kostnadsskäl små möjligheter att erbjuda program, föreställningar och utställningar på mer än huvudorten i sitt län. Digitaliseringen kan ta internationell och nationell kultur närmare invånarna i landsbygder.

Länsstyrelsen i Stockholms län instämmer i kommitténs konstaterande att landsbygdernas kulturmiljöer är viktiga delar av en bygds attraktivitet, både för dem som bor där och för en utvecklad t.ex. besöksnäring. I det uppdrag som föreslås till Myndigheten för kulturanalys bör även denna aspekt vägas in, dvs. hur kulturmiljöerna idag tas tillvara för att utveckla landsbygderna.

7 Statens närvaro i landsbygderna

7.1.4 Statliga tjänster omlokaliseras från Stockholm till FA-regioner i behov av statliga arbetsplatser.

Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker förslaget att utlokalisera 10 000 arbetstillfällen från Stockholmsregionen. Ur ett medborgarperspektiv är det viktigast att de myndigheter som garanterar grundläggande förutsättningar för att bo, leva och verka finns närvarande i hela landet och inom rimligt avstånd.

I och med en ökad digitalisering minskar den faktiska betydelsen av var vissa myndigheters – eller delar av verksamheters – fysiska kontor ligger, sett ur den

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

enskilde medborgarens eller kundens perspektiv. Däremot finns det, som kommittén också belyser i andra delar av betänkandet, flera statliga verksamheter som behöver öka närvaron i delar av landet, t.ex. Polisen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Genom en avvägd analys av vilka verksamheter som behöver stärkas var och vilka som eventuellt kan lokaliseras på annan plats med bibehållen kvalitet och kompetens, är det möjligt att nå både högre samhällsservice och närvaro i hela landet samtidigt som det kan ge positiva arbetsmarknadspolitiska effekter.

Länsstyrelsen anser vidare att konsekvenserna av tidigare genomförda utflyttningar bör analyseras närmare innan konkreta förslag om antal arbetstillfällen presenteras. Relevanta frågor är hur myndigheternas kärnverksamhet påverkats vad avser effektivitet och kvalitet i service till medborgare, hur kompetensförsörjningen har tryggats och vilka de samhällsekonomiska effekterna har blivit.

8 Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Länsstyrelsen i Stockholms län delar kommitténs uppfattning att rådande sektorsindelade system och organisation leder till viss marginalisering av landsbygdsfrågor och att en tydligare samordning med ett säkrat landsbygdsperspektiv är angeläget. Länsstyrelsen med sitt tvärsektoriella uppdrag kan här spela en roll för att verka sektorsamordnande och göra välgrundade avväganden för landsbygder inom sitt län.

En övergripande synpunkt är att det skulle vara önskvärt med ett samlat angreppssätt för att arbeta sektorsövergripande även för andra geografier.

8.1.1 Alla statliga utredningar får i uppdrag att beakta konsekvenser för landsbygdens utveckling

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker delvis förslaget om att stärka kommittéförordningen så att konsekvenser för landsbygders utveckling blir tydligare, men vill poängtera att även andra geografier kan vara berörda av en statlig utredning och dess förslag. Landsbygderna – såväl som andra områden – utveckling handlar om avsevärt fler frågor än sysselsättning och service, vilket motiverar ett tillägg i likhet med den föreslagna skrivningen.

8.1.2 Konsekvenserna för landsbygderna bör beskrivas i regeringens gemensamma beredning av propositioner och andra regeringsbeslut

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker delvis förslaget att regeringsbeslut ska konsekvensbedömas med hänsyn till hur de påverkar landsbygder och deras utveckling, i avsikt att överbrygga sektors-/sakområden. Även andra geografier kan dock vara berörda av en proposition eller ett regeringsbeslut, varför en modell för att beakta konsekvenser för flera geografier bör övervägas.

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

8.1.3 Regeringen bör tydliggöra vissa myndigheters och statliga bolags landsbygdspolitiska ansvar

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslagen om att tydliggöra landsbygdspolitiskt ansvar för de myndigheter och statliga bolag som kommittén föreslår, men vill tillägga att detta kan behöva samordnas även inom andra politikområden samt med fokus på andra geografier.

Att åtgärderna inom den tvärsektoriella regionala tillväxtpolitiken och landsbygdspolitiken har olika karaktär, mer generellt och strukturellt inriktade respektive mer företagsinriktade, behöver i sig inte vara ett problem om synergieffekter kan nås. Snarare är problemet att landsbygdsperspektivet i stor utsträckning saknas i den strategiska analysen av den regionala tillväxtpolitiken, t.ex. i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft. Erfarenheter från Stockholms läns arbete med fondsamverkan inför EU:s programperiod 2014 till 2020 visar att frågor om hot och möjligheter i regionen behöver ställas i relation till de olika geografierna, såväl tätort som landsbygd, för att få en komplett bild av nuläge och utvecklingsvägar.

8.1.4 Länsstyrelsens roll inom landsbygdspolitiken stärks

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att öka förvaltningsanslagets andel av den totala finansieringen för att därigenom ge myndigheten mer robusta förutsättningar och gynna förutsättningarna för tvärsektoriellt samarbete. Frågan om länsstyrelsernas fragmenterade finansiering har tidigare lyfts fram i t.ex. *Statens regionala förvaltning* (SOU 2012:81).

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att myndighetens samordningsuppdrag förtydligas i övriga myndigheters instruktioner/regleringsbrev.

8.1.5 Landsbyggsdelegationer inrättas i länen

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att genom landsbyggsdelegationer stärka samordningen av statliga verksamheter samt att förstärka landsbyggsdimensionen i den regionala tillväxtpolitiken. Länsstyrelsen bör dock själv få avgöra hur arbetet ska bedrivas och vilka myndigheter som bör samverka/samordna sig inom de tvärsektoriella frågor som är relevanta i respektive län. Det är en del i Länsstyrelsens roll att samordna statliga verksamheter på regional nivå och för att det ska bli effektivt är det viktigt att arbetet har de regionala utmaningarna som utgångspunkt. Det kan då bildas ett väl förankrat och för länet relevant forum för ömsesidigt lärande och

Datum
2017-03-22

Beteckning
101-3873-2017

erfarenhetsutbyte. Vissa frågor kan vidarebefordras och spelas in till den nationella nivån och det uppföljningsansvar som Jordbruksverket har.

8.1.6 En tydligare reglering av den statliga styrningen av landsbygdspolitiken

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutveckling regleras i en särskild förordning.

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker att Jordbruksverket på nationell nivå får ansvar för att främja och följa upp arbetet med att nå målen för landsbygdspolitiken.

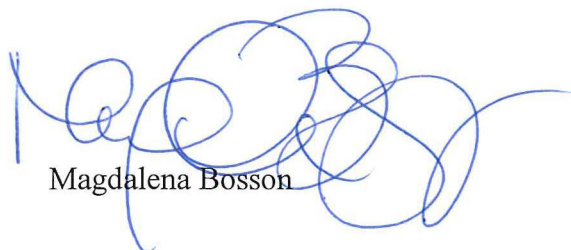
Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker förslaget att Jordbruksverket skulle samordna alla myndigheters arbete, inklusive länsstyrelserna, eftersom det skulle innebära ett stort och resurskrävande arbete och ta fokus från Jordbruksverkets övriga uppdrag. Om det skulle införas ett sådant samordnande ansvar på nationell nivå behöver uppdraget följas av en ökad resurstilldelning, oavsett vilken myndighet som får uppdraget.

9 Civilsamhället utvecklar landsbygderna

9.3.2 Förslag om stärkt dialog och samverkan mellan det civila samhället och offentlig sektor

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget om att stärka nätverk och utveckla arbetssätt för samverkan mellan det offentliga och det civila samhället och vill framföra att det är av största vikt att även verksamma med landsbygdsutveckling på länsstyrelsenivå ingår i ett sådant nätverk. Förslaget liknar en förstärkning av Landsbygdsnätverkets befintliga arbete med träffar för offentligt verksamma landsbygdsutvecklare. För att samordningen av ett sådant nätverk ska bli effektiv bedömer Länsstyrelsen i Stockholms län att även resurser för genomförande bör följa uppdraget till Jordbruksverket och de myndigheter som förväntas delta.

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Magdalena Bosson med handläggare Sofia Sollén Norrlin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också landsbygdsdirektör Ulrika Geber, samhällsbyggnadsdirektör Patrik Åhnberg, miljödirektör Göran Åström samt tillväxtdirektör Karina Uddén deltagit.

Magdalena Bosson

Sofia Sollén Norrlin

